

Памятка па выбары прафесіі

Выбар прафесіі - складаны і адказны крок у тваім жыцці. Прафесію трэба выбіраць абдуманая, з улікам сваіх здольнасцяў, унутраных перакананняў (толькі аб'якавыя ідуць куды прыйдзеца), рэальных магчымасцяў, узважыўшы ўсе «за» і «супраць». Карытайся інфармацыяй прафесіяналаў.

Калі чалавек не ведае да якой прыстані ён трымае шлях, для яго ні адзін вецер не будзе спадарожным.

Сенека

Жыццё чалавека - чарада шматлікіх выбараў. Выбар прафесіі можна аднесці, мабыць, да самога складанага і важнага. Бо гэта і выбар таго, якое месца зойме прафесія ў жыцці чалавека, што ён зможа атрымаць ад сваёй будучай працы, якія асаблівасці спецыяльнасці будуць суадносіцца з іншымі жыццёвымі каштоўнасцямі і планами, ці не стане прафесія ім перашкаджаць. На працы мы праводзім значную, а магчыма і вялікую частку жыцця. Знайсці сябе ў гэтым свеце азначае магчымаць годна жыць, адчуваць сябе патрэбным людзям, атрымліваць радасць ад працы, максімальна праяўляць свае здольнасці, а значыць, на доўгія гады заставацца ў «форме», захоўваючы фізічнае і псіхічнае здароўе.

Каб прыняць правільнае рашэнне, важна ўлічыць асноўныя фактары, якія ўплываюць на выбар прафесіі.

- 1. Веды аб прафесіях, ступень запатрабаванасці ў грамадстве.** Выбіраючы прафесію, чалавек павінен загадзя прадстаўляць яе спецыфіку і магчымыя цяжкасці. Нельга звяртаць увагу на нейкі адзін прывабны бок (напрыклад, прыгожая уніформа супрацоўнікаў), неабходна атрымаць як мага больш інфармацыі аб спецыяльнасці. Атрымаўшы больш ці менш дакладнае ўяўленне аб абранай прафесіі, паспрабуйце ўявіць сябе на канкрэтным рабочым месцы. Задайце сабе пытанні: наколькі камфортна я буду сябе тут адчуваць, ці гатовы прысвяціць гэтай прафесіі досыць доўгі час, ці адказвае яна маім патрабаванням і жаданням (узровень зарплаты, змест работы, камфортнасць умоў працы)?

2. **Схільнасці.** Чалавек больш паспяховы ў той дзейнасці, якая яму па душы. Таму выбіраючы прафесію, трэба звярнуць увагу на тое, чым цікава займацца, што дастаўляе задавальненне.
3. **Здольнасці.** Адноіцікавасці да якой-небудзь справы мала. Для гэтага неабходныя пэўныя здольнасці. Так, каб гуляць на скрыпцы, недастаткова любіць музыку, патрэбны яшчэ і абсалютны слых.
4. **Узровень дамаганняў і самаацэнка.** Гаворка ідзе пра тую планку, якую чалавек сам сабе ўсталёўвае, прагназуючы сваю будучыню. Пры гэтым ён альбо ацэньвае сябе адэкватна, альбо заніжае свае магчымасці, альбо пераацэньвае іх. Самаацэнка і дамаганні - важны ўнутраны рэгулятар паводзін чалавека ў любых жыццёвых сітуацыях, у тым ліку і ў планаванні кар'еры. Напрыклад, васьмікласнік збіраецца ісці па слядах дзядулі - паспяховага адваката. Аднак ён не любіць чытаць, гаркавы, з цяжкасцю запамінае вершы і даты. У цэлым юнак відавочна пераацэньвае магчымасці, мяркуючы, што аднаго жадання дастаткова, каб мара спраўдзілася.
5. **Меркаванне бацькоў, сям'і.** Звычайна блізкія людзі прымаюць актыўны ўдзел у выбары прафесіі старшакласнікаў. У гэтым выпадку вялікая верагоднасць навязвання свайго меркавання або прамы ціск з боку дарослых. З іншага боку. Менавіта са сваякамі можна абмеркаваць праблемы, якія ўзнікаюць, параіцца, прааналізаваць усе плюсы і мінусы магчымых прафесійных шляхоў.
6. **Меркаванне аднагодкаў.** Меркаванне аднакласнікаў, сяброў, таварышаў, безумоўна, важна. Бо часта чалавек уяўляе сябе зусім не такім, якім яго бачаць з боку. Менавіта парады сяброў могуць падштурхнуць да аналізу сваіх рэальных магчымасцяў і асобных якасцяў. Хоць нярэдка погляды аднагодкаў адлюстроўваюць ступень папулярнасці ў сучасным грамадстве тых ці іншых прафесій. Напрыклад, юнак вырашыў стаць краўцом, але саромеецца казаць пра гэта ў класе: «нямодная» і быццам бы немужская прафесія. Цалкам магчыма, што навакольныя проста вельмі мала ведаюць аб гэтай прафесіі. Акрамя таго, моцныя сяброўскія сувязі часта падштурхоўваюць маладога чалавека да выбару прафесіі “за кампанію”. Важна памятаць, што выбар будучай спецыяльнасці - гэта ваш і толькі ваш асабісты выбар.

7. **Пазіцыя настаўнікаў.** Выбіраючы прафесію, старшакласніку карысна ўлічыць меркаванне школьных настаўнікаў аб яго магчымасцях. Здараецца, вядома, што ацэнка выкладчыка можа быць аднабаковай і неаб'ектыўнай. Аднак вопытам педагогаў грэбаваць не варта. Бо яны назіраюць за вучнямі на працягу некалькіх гадоў і нядрэнна ведаюць іх індывідуальныя здольнасці.
8. **Асабісты прафесійны план.** За гэтай незразумелай назвай хаваюцца ўяўленні аб тым, чаго чалавек хоча дасягнуць у жыцці наогул і ў прафесіі ў прыватнасці. Вядома, немагчыма дакладна спланаваць свае дзеянні на некалькі гадоў наперад. Але каб прыняць правільнае рашэнне, кожны павінен быць гатовы адказаць на пытанне:

Для чаго мне гэта трэба і ці трэба наогул?

У цэлым індывідуальная сітуацыя выбару прафесіі лічыцца аптымальнай, калі ў складанні асабістага прафесійнага плана ўлічаны ўсе сем фактараў, а сам план уключае як асноўны так і запасныя варыянты. Добра, калі асабісты план разлічаны на працяглую перспектыву і змяшчае звесткі аб шляхах яго рэалізацыі, навучальных установах, дзе можна атрымаць выбраную прафесію. Аптымальны прафесійны план - гэта вынік цвярозага ўзважанага рашэння, а не «замак на пяску».

Не выключана, што выбраўшы прафесію адпаведную сваім інтарэсам і здольнасцям, праз некалькі гадоў чалавек у ёй расчаруецца ці зразумее, што вычарпаў сябе ў гэтай дзейнасці і захоча чагосьці новага. Цалкам нармальна на нейкім жыццёвым этапе памяняць прафесію і з энтузіязмам заняцца новай справай. Вядома ж, гэта не азначае, што да выбару прафесіі можна ставіцца легкадумна. Выбар павінен быць усвядомленым і прадуманым. У гэтым выпадку больш шанцаў, што ён апынецца верным. Любы шлях пачынаецца з першага кроку. Менавіта яго зрабіць складаней за ўсё. Аднак гэта неабходна.

Сапраўдны поспех - гэта знайсці справу свайго жыцця ў працы, якую ты любіш.

Асноўныя крокі выбару прафесіі:

1. Складзіце спіс прафесій, якія Вам падабаюцца, Вам падыходзяць;
2. Складзіце спіс сваіх патрабаванняў да прафесійнай будучыні;

3. Вызначыце важнасць кожнага патрабавання;
4. Ацаніце адпаведнасць патрабаванняў прафесій з Вашымі якасцямі;
Прааналізуйце, якая прафесія больш за іншых падыходзіць Вам;
5. Ацаніце свой выбар з бацькамі, настаўнікамі, сябрамі,
спецыялістамі;
6. Вызначыце практычныя крокі да поспеху.

**АД УСЯГО СЭРЦА ЖАДАЕМ ВАМ ВЫБРАЦЬ СВАЮ ДАРОГУ!
УДАЧЫ!**